

BESLUT
2024-12-04

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 4 juni 2024

Saken

Omställningsstudiestöd; Anvisade
medel

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden avslår överklagandet.

Överklagandenämnden beslut får enligt 47 § andra stycket i lagen om omställningsstudiestöd inte överklagas.

Ärendet

NN ansökte, den 29 juli 2023, om omställningsstudiestöd för studier på utbildningen Kompletterande pedagogisk utbildning ämneslärare under perioden den 28 augusti 2023 – den 2 juni 2024. NN uppgav i ansökan att han tillhör privat sektor samt att han vid ansökningstillfället var arbetslös.

NN uppgav därefter, vid telefonsamtal med CSN, att han tillhör Omställningsfonden och att hans arbetsgivare var Stockholms stad under den 24 maj – 20 juni 2023.

CSN avslog ansökan med motiveringen att pengarna för omställningsstudiestöd är slut för de som arbetar eller senast har arbetat inom offentlig sektor. Av skälen till beslutet framgår även följande. Pengarna för ansökningar med studiestart under det andra kalenderhalvåret 2023, tog slut den 2 april 2023. NN ansökan kom in till CSN den 29 juli 2023. NN kan därför inte få omställningsstudiestöd.

NN överklagade beslutet och anförde bland annat följande. Motiveringen att han tillhör gruppen offentlig sektor speglar inte hans situation och arbetsbakgrund. Han har under hela sitt yrkesverksamma liv i princip enbart arbetat som tjänsteman i privat sektor, och vid tidpunkten för sin ansökan var han arbetslös. Han vill också tydliggöra att han vid sin ansökan har utgått från villkoret att omställningsstudiestödet gäller personer som är 27 – 62 år. Fram till och med februari 2024 hade han en fast anställning inom privat sektor. För att få möjligheten att testa på läraryrket innan han påbörjade sin utbildning sökte han och fick en timanställning genom av ett ramavtal

med Stockholms stads vikariepool under perioden den 24 maj – den 20 juni 2023. Under avtalsperioden arbetade han som timvikarie vid tre tillfällen: den 1 juni, den 2 juni och den 7 juni på en skola i Stockholm. Övrig tid var han registrerad som arbetsökande, fram till studiestarten den 21 augusti 2023. Efter att han skickade in sin ansökan den 29 juli 2023 var han i kontakt med CSN och fick rådet att göra en ny ansökan för vårterminen. Detta ansåg han inte var korrekt eftersom han redan hade ett pågående ärende hos CSN. Därefter fick han ett e-postmeddelande från TRR, den omställningsorganisation som han registrerat i sin ansökan, som meddelade att de fått en förfrågan från CSN gällande ett yttrande. I samtal med CSN framkom att han troligtvis tillhör Kammarkollegiet som handlägger sökande som är arbetslösa. Senare framgick dock att Omställningsfonden, som hanterar anställda inom Stockholm stad, var hans omställningsorganisation. I juni pratade han återigen med CSN och informerades om att budgeten för omställningsstudiestöd till den offentliga sektorn var slut. Efter att CSN fattade beslut om omställningsstudiestöd fick han samtal från Kammarkollegiet, som meddelade att han ändå tillhörde dem eftersom han var arbetslös vid tidpunkten för sin ansökan. Det är uppenbart att CSN har fattat beslut utan att ha hela bilden klar för sig. Han har inte blivit informerad om villkoret för begränsad ersättning från det år man fyller 61 år, varken i samband med ansökan eller under väntetiden. Första gången han blev uppmärksam på detta var i samtal med CSN den 31 maj 2024.

CSN överlämnade överklagandet och handlingarna i ärendet samt upplyste om att myndigheten inte funnit skäl att ändra det överklagade beslutet. CSN bifogade även ett yttrande och anförde i huvudsak följande. NN har lämnat olika uppgifter om vilken sektor han har arbetat inom och vilken omställningsorganisation han tillhör. CSN har fått uppgifter från TRR om att NN är utförsäkrad men både Omställningsfonden och den offentliga omställningsorganisationen har lämnat positiva yttranden. I överklagandet anger NN att han arbetat åt Stockholms stad vid tre tillfällen under perioden 24 maj 2023 – 20 juni 2023. Den övriga tiden har han varit arbetsökande. Av uppgifterna från Skatteverket framgår att NN fått ersättning från Stockholms stad under juni månad 2023 och ersättning bör rimligen avse de tre arbetstillfällena under perioden maj och juni 2023. Vid bedömningen av om den studerande huvudsakligen arbetat i privat eller offentlig verksamhet är det den senaste månaden med förvärvsarbete innan ansökan kom in till CSN som avgör. CSN bedömer att han har arbetat inom offentlig sektor under månaden innan ansökan inkom till CSN. Anslaget för studerande inom offentlig sektor tog slut den 2 april 2023. Omställningsstudielån får lämnas till och med det kalenderår då den studerande fyller 60 år. Omställningsstudiebidrag får lämnas längst till och med det kalenderår som den studerande fyller 62 år. Rätten till bidrag begränsas dock till högst 10 veckor från och med det kalenderår den studerande fyller 61 år. NN fyllde 61 år under 2023. Om CSN skulle kunna lämna omställningsstudiebidrag kan det maximalt vara för 10 veckor på grund av åldersbegränsningen. CSN anser att överklagandet ska avslås.

NN har beretts möjlighet att lämna synpunkter med anledning av CSN:s yttrande.

Överklagandenämnden inhämtade därefter ett yttrande från CSN:s rättsavdelning, som anförde i huvudsak följande. Omställningsstudiestöd kan enligt 4 § lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd lämnas i mån av tillgängliga medel. Anvisade medel fördelas mellan studerande som förvärvsarbetar eller senast har

förvärvsarbetat huvudsakligen inom privat sektor och studerande som förvärvsarbetar eller senast har förvärvsarbetat huvudsakligen inom offentlig sektor. Fördelningen av medel mellan de två grupperna ska avspegla andelen förvärvsarbetande i privat respektive offentlig sektor. Regeringen har i förarbetena angett att motiven bakom regleringen är att uppdelningen ska säkerställa likvärdig tillgång till omställningsstudiestöd oavsett sektorstillhörighet. Bedömningen av om en studerande enligt 4 § lagen om omställningsstudiestöd huvudsakligen förvärvsarbetar eller har förvärvsarbetat i offentlig eller privat sektor ska utgå ifrån i vilken sektor den studerande har arbetat mest under sin senaste månad med förvärvsarbete. Den senaste månaden med förvärvsarbete är den senaste månaden med sådant arbete innan ansökan kom in till CSN (2 kap. 3 § CSNFS 2022:5). För en person som vid tidpunkten för ansökan är arbetslös ska bedömningen utgå från den sista månaden då personen arbetade före den dag ansökan kom in till CSN. Frågan i ärendet är om NN ska bedömas tillhöra privat eller offentlig sektor vid prövningen av hans rätt till omställningsstudiestöd. NN:s ansökan om omställningsstudiestöd för studier under perioden 28 augusti 2023 – 2 juni 2024 kom in till CSN den 29 juli 2023. I överklagandet har han anfört att han vid tillfället för ansökan varit arbetslös och att han dessförinnan huvudsakligen arbetat inom privat sektor. Av utredningen i ärendet framgår emellertid att den senaste månaden med förvärvsarbete innan hans ansökan kom in till CSN var vid Stockholms stad under perioden 24 maj 2023 – 20 juni 2023. Uppgifter från Skatteverket visar att NN fått ersättning från Stockholms stad med en utbetalning i juli 2023. Hans senaste månad med förvärvsarbete avser således enligt CSN:s bedömning arbete inom offentlig sektor. Att hans arbete under den aktuella perioden är av begränsad omfattning och endast avser en timanställning påverkar enligt CSN:s mening inte bedömningen avseende vilken månad som utgör hans senaste månad med förvärvsarbete och som därmed ska ligga till grund för inom vilken sektor han anses ha arbetat. Anslaget för studerande inom offentlig sektor för den första ansökningsomgången 2023 tog slut den 2 april 2023, vilket medför att NN inte kan beviljas omställningsstudiestöd för den aktuella perioden. Flera villkor måste vara uppfyllda för att omställningsstudiestöd ska kunna lämnas. Bland annat får omställningsstudiestöd endast lämnas längst till och med det kalenderår då den studerande fyller 62 år. Från och med det kalenderår då den studerande fyller 61 år får omställningsstudiebidrag lämnas under sammanlagt högst tio veckor till en studerande som får helt stöd. (8 § lagen om omställningsstudiestöd). NN är född 1962 och fyllde således 61 år under kalenderåret 2023. I det fall han kan beviljas omställningsstudiestöd har han rätt till omställningsstudiebidrag i högst 10 heltidsveckor för studier som bedrivs under 2023. NN anger i sin överklagan att han fått bristfällig information om åldersbegränsningen från CSN. Även om CSN kan ha förståelse för hans synpunkter, är det inte något som CSN kan ta hänsyn till i bedömningen av hans ärende, eftersom det saknas stöd i bestämmelserna för att göra undantag gällande åldersbegränsningen. CSN anser att överklagandet ska avslås.

NN har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter med anledning av CSN:s yttrande, och har i huvudsak anfört följande, utöver vad han tidigare framfört. Under hela sitt yrkesliv, som sträcker sig över 30 år, har han främst arbetat inom den privata sektorn. För att prova på läraryrket innan han började sin KPU-utbildning, ansökte han till Stockholms stads vikariepool, för att arbeta som vikarie fram till terminsavslutningen. Under denna tid arbetade han vid tre tillfällen, totalt 14 timmar

på en skola i Stockholm. Under all annan tid var han registrerad som arbetssökande fram till studiestarten den 21 augusti 2023. På uppdrag av CSN kontaktade Kammarkollegiet honom och bekräftade att hans utbildning kan berättiga till omställningsstudiestöd. Det är orimligt att ett så kort och begränsat arbete – totalt 14 timmar under tre dagar – ska ha sådan betydelse för CSN:s beslut. Han undrar om det hade gjort någon skillnad om han istället valt att arbeta som vikarie genom en privat vikariepool. Detta verkar inte ha beaktats, och det känns som en orimlig grund för beslutet. NN anser också att CSN:s långa handläggningstider – i hans fall över elva månader – innebär stora konsekvenser för den enskilde. Det borde finnas tydliga riktlinjer och tidsramar för hur lång handläggningstid som är acceptabel, för att sökande ska kunna fatta välgrundade beslut om sina utbildningar och karriärväxlingar. Han vill även påpeka att han inte fick korrekt information om åldersbegränsningarna för omställningsstudiestöd.

Av handlingarna i ärendet så framgår att NN är registrerad för de aktuella studierna under perioden 28 augusti 2023 – 2 juni 2024.

Författningsbestämmelser

Av 4 § lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd framgår följande. Omställningsstudiebidrag får lämnas i mån av tillgång på medel. Omställningsstudielån lämnas endast för sådan vecka som omställningsstudiebidrag lämnas för.

Anvisade medel fördelas mellan studerande som förvärvsarbetar eller senast har förvärvsarbetat huvudsakligen i privat sektor och studerande som förvärvsarbetar eller senast har förvärvsarbetat huvudsakligen i offentlig sektor. Fördelningen av medel mellan de två grupperna ska avspegla andelen förvärvsarbetande i privat respektive offentlig sektor.

Av 2 § förordningen (2022:857) om omställningsstudiestöd framgår följande. Centrala studiestödsnämnden får meddela närmare föreskrifter om vad som ska anses utgöra förvärvsarbete i huvudsakligen privat respektive offentlig sektor enligt 4 § lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd.

Av 4 § förordningen (2022:857) om omställningsstudiestöd framgår följande. Omställningsstudiestöd lämnas, i den mån som det finns tillgång på medel, i den ordning som ansökningarna kommer in till Centrala studiestödsnämnden. En studerande som tidigare har fått omställningsstudiestöd för en viss utbildning och som fortsätter denna utbildning har förtur till stöd. Anvisade medel fördelas mellan studerande som förvärvsarbetar eller senast har förvärvsarbetat huvudsakligen i privat sektor och studerande som förvärvsarbetar eller senast har förvärvsarbetat huvudsakligen i offentlig sektor. Fördelningen av medel mellan de två grupperna ska avspegla andelen förvärvsarbetande i privat respektive offentlig sektor.

Av 26 § förordningen (2022:857) om omställningsstudiestöd framgår följande. Omställningsstudiestöd beviljas i två ansökningsomgångar per kalenderår. En ansökan som avser studier som påbörjas under det första kalenderhalvåret kan

lämnas in till Centrala studiestödsnämnden tidigast den 1 oktober året innan det år studierna börjar. En ansökan om stöd som avser studier som påbörjas under det andra kalenderhalvåret kan lämnas in till nämnden tidigast den 1 april samma år.

Av 2 kap. 2 § CSNFS 2022:5 framgår att med förvärvsarbete i offentlig sektor enligt 4 § lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd avses arbete i offentlig förvaltning, statliga affärsverk samt företag och organisationer som till mer än hälften ägs av staten eller av en eller flera kommuner.

Av 2 kap. 3 § CSNFS 2022:5 framgår att bedömningen av om en studerande enligt 4 § lagen (2022:856) omställningsstudiestöd huvudsakligen förvärvsarbetar eller har förvärvsarbetat i offentlig eller privat sektor ska utgå ifrån i vilken sektor den studerande har arbetat mest under sin senaste månad med förvärvsarbete. Den senaste månaden med förvärvsarbete enligt första stycket är den senaste månaden med sådant arbete innan ansökan kom in till CSN. Om studierna har påbörjats före den dag ansökan kom in är den senaste månaden i stället den senaste månaden med sådant arbete innan studiestarten för de studier som ansökan om omställningsstudiestöd avser.

Överklagandenämndens bedömning

Överklagandenämnden konstaterar inledningsvis att NN uppger sig ha fått felaktig eller bristfällig information från CSN. Av utredningen i ärendet har dock inte framkommit några dokumenterade felaktigheter i handläggningen av sådan karaktär att de skulle föranleda ett beslut om återförvisning eller liknande från nämnden på formella grunder.

I det här fallet gäller frågan som Överklagandenämnden ska pröva om NN ska bedömas tillhöra privat eller offentlig sektor vid prövningen av hans rätt till omställningsstudiestöd. Frågan om begränsning på grund av ålder omfattas inte av den nu aktuella prövningen.

Enligt 4 § lagen om omställningsstudiestöd lämnas omställningsstudiestöd i mån av tillgängliga medel. Anvisade medel fördelas mellan studerande som förvärvsarbetar eller senast har förvärvsarbetat huvudsakligen inom privat sektor och studerande som förvärvsarbetar eller senast har förvärvsarbetat huvudsakligen inom offentlig sektor.

Av förarbetena till 4 § till lagen om omställningsstudiestöd (prop. 2021/22:176 s. 287 framgår bland annat följande. "Regeringen bedömer att promemorians förslag på uppdelning i potter tar hänsyn till behoven på arbetsmarknaden på lång sikt och att uppdelningen säkrar tillgången till omställningsstudiestöd oavsett sektorstillhörighet. Individen ska inte missgynnas beroende på vilken sektor individen råkar vara yrkesaktiv inom. Uppdelningen i potter som avspeglar andelen förvärvsarbetande i offentlig och privat sektor säkerställer även likvärdiga förutsättningar att få studera med omställningsstudiestöd, vilket är i linje med de skäl som redovisas för införandet av ett nytt offentligt studiestöd som en del av principöverenskommelsen. Omställningsstudiestöd bör därefter lämnas inom ramen för anvisade medel inom

respektive pott. Regeringen bedömer att CSN genom bemyndigande i förordning bör ges möjlighet att meddela föreskrifter om vilken grupp en studerande ska anses tillhöra.”

NN ansökte, den 29 juli 2023, om omställningsstudiestöd för studier under perioden den 28 augusti 2023 – den 2 juni 2024. NN uppgav att han vid tidpunkten för ansökan varit arbetslös och dessförinnan huvudsakligen hade arbetat inom privat sektor.

CSN har, i enlighet med sitt bemyndigande i förordningen om omställningsstudiestöd, föreskrivit att bedömningen av om en studerande enligt 4 § lagen om omställningsstudiestöd huvudsakligen förvärvsarbetar eller har förvärvsarbetat i offentlig eller privat sektor ska utgå ifrån i vilken sektor den studerande har arbetat mest under sin senaste månad med förvärvsarbete. Den senaste månaden med förvärvsarbete är den senaste månaden med sådant arbete innan ansökan kom in till CSN (2 kap. 3 § CSNFS 2022:5).

För en person som, såsom i detta fall, vid tidpunkten för ansökan är arbetslös kan bedömningen normalt utgå från den sista månaden då personen arbetade före den dag ansökan kom in till CSN.

Överklagandenämnden konstaterar därmed att NN:s senaste månad med förvärvsarbete var inom offentlig sektor innan hans ansökan inkom till CSN och att han därmed ska tillhöra anslaget för offentlig sektor. För den som tillhör offentlig sektor var tillgängliga medel för omställningsstudiestöd avseende studier som påbörjas under andra kalenderhalvåret 2023 slut den 2 april 2023 och NN:s ansökan inkom först den 29 juli 2023. Det saknas då tillgängliga medel för att bevilja honom omställningsstudiestöd. Överklagandet ska därför avslås.

Robert Dalman

Anna Semenko

Beslutet har fattats av Eva Gullfeldt, ordförande, Robert Dalman, myndighetschef, samt ledamöterna Olof Edling, Staffan Ingmanson, Gunilla Lavås, Jessica Levin, Jonathan Sjölander och Helena Söderberg.

Föredragande: Anna Semenko

Kopia till CSN Kopia och CSN:s Rättsavdelning